

ISSN 0134 — 6393

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
УМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
САДІВНИЦТВА**

засновано в 1926 р.

Частина 2
Економіка

**ВИПУСК
74**

Умань – 2010

УДК 63(06)

Включено до переліків №1 і №6 фахових видань ВАК України з сільськогосподарських та економічних наук (Бюлетень ВАК України №8 і №11, 2009 рік).

У збірнику висвітлено результати наукових досліджень, проведених працівниками Уманського національного університету садівництва та інших навчальних закладів Міністерства аграрної політики України та науково-дослідних установ УААН.

Редакційна колегія:

А.Ф. Головчук — доктор техн. наук (відповідальний редактор), С.П. Сонько — доктор геогр. наук (заступник відповідального редактора), О.І. Здоровцов — доктор економ. наук, Л.В. Молдаван — доктор економ. наук, А.С. Музиченко — доктор економ. наук, В.С. Уланчук — доктор економ. наук, О.М. Шестопад — доктор економ. наук, О.О. Школьнік — доктор економ. наук, О.О. Непочатенко — доктор економ. наук, С.П. Полторецький — кандидат с.-г. наук (відповідальний секретар).

Рекомендовано до друку вченою радою УНУС, протокол № 6 від 17 червня 2010 року.

Адреса редакції:

м. Умань, Черкаської обл., вул. Інститутська, 1.
Уманський національний університет садівництва, тел.: 3–22–35

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 13695 від 03.12.07 р.

© Уманський національний університет садівництва, 2010

ЗМІСТ

ЧАСТИНА 2

ЕКОНОМІКА

<i>А.Ф. Головчук, О.О. Непочатенко</i>	АГРОЛІЗИНГ ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	7
<i>О.В. Семенда</i>	ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ У ВІДНОВЛЕННІ ТВАРИННИЦЬКОЇ ГАЛУЗІ.....	16
<i>Н.П. Слободяник</i>	МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СЕГМЕНТАЦІЇ РИНКУ М'ЯСОПРОДУКТІВ УКРАЇНИ.....	24
<i>І.В. Ткачук</i>	ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ.....	30
<i>Л.Д. Тулуш</i>	НАСЛІДКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІО- НУВАННЯ ФІКСОВАНОГО СІЛЬСЬКОГОСПО- ДАРСЬКОГО ПОДАТКУ.....	39
<i>А.І. Уланчук</i>	ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО СФЕРИ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	47
<i>В.М. Франчук</i>	МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	52
<i>І.І. Чернега</i>	НАЯВНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	60
<i>О.Г. Шайко, Н.В. Оляднічук</i>	ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ В ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА.....	68
<i>Н.О. Шевченко</i>	ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗАБЕЗ- ПЕЧЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	73
<i>В.В. Блажесєва</i>	ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД РЕГІОНАЛЬНОГО МАРКЕТИНГУ.....	81

<i>П.М. Боровик, О.А. Захарчук, В.І. Гайдай</i>	РОЗ'ЯСНЮВАЛЬНА РОБОТА ПОДАТКОВИХ ОРГАНІВ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.....	89
<i>А.Ф. Бурик, О.М. Світовий, А.О. Харенко</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	95
<i>М. В. Газуда</i>	РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ТА ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВАХ.....	104
<i>Б.С. Гузар</i>	ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ, ПРАВ КОРИСТУВАННЯ І ОРЕНДИ.....	112
<i>Т.О. Дерев'янка</i>	ПЕРЕДУМОВИ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ В ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА.....	119
<i>І.Ю. Єпіфанова</i>	АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЧЧИНИ....	126
<i>О.В. Жарун</i>	ЕФЕКТИВНІСТЬ ВКЛАДЕННЯ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА.....	132
<i>В.О. Жмуденко Є. Брунь</i>	БІРЖОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	138
<i>Н.В. Жук</i>	ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАУ М'ЯСОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	145
<i>В.М. Кепко</i>	ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	152
<i>Н.О Кирнасівська, Д.В. Дерев'янка</i>	УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯННЯ АЛЬТМАНА З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	157
<i>О.А. Клименко</i>	ЕФЕКТИВНА ЗАЙНЯТІСТЬ В НОВОСТВОРЕНИХ АГРАРНИХ ФОРМУВАННЯХ.....	165

<i>О.М. Московенко</i>	ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНОСТІ АГРАРНОЇ ПРАЦІ В УМАНЬСЬКОМУ РАЙОНІ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	171
<i>В. Ф. Невлад</i>	ВЛИВ МАРКЕТИНГУ НА ВИРОБНИЧУ ТА ЗБУТОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	177
<i>О.А. Непочатенко</i>	ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІЙ УПРАВЛІННЯ.....	183
<i>Ю.О. Нестерчук, А.Ю. Маринюк</i>	ЕКОНОМІЧНІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОСТІ АГРАРНО-ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА.....	190
<i>М.І. Рудая</i>	ОЦІНКА ДОХОДНИХ ДЖЕРЕЛ СІЛЬСЬКИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОПОДАТКУВАННЯ.....	198
<i>О.М. Світовий</i>	ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВІДТВОРЕННЯМ КАПІТАЛУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ.....	209
<i>Д.К. Семенда, О.І. Здоровцов, В.Л. Мироненко</i>	ЕФЕКТИВНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ВИРОБНИЦТВО, ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	216

- управління статистики у Черкаській області / за ред. М.Г. Литвина. — Черкаси, 2009. — 252 с.
5. Сокольська Т.В. Конкуренентоспроможність м'ясопродуктового підкомплексу України / Т.В. Сокольська // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Вип. 97. — Харків: ХНТУСГ. — 2010. — С. 310–316.
 6. Нестерчук Ю.О. Інтеграційні процеси в аграрно-промисловому виробництві / Ю.О. Нестерчук // Умань: Видавець «Сочінський», 2009. — 372 с.

Одержано 28.04.10

Проанализированы показатели эффективности использования ресурсного потенциала регионального мясопродуктового подкомплекса. Определен ряд направлений устойчивого развития и последующего повышения эффективности производства мясной продукции.

Ключевые слова: *мясопродуктовый подкомплекс, состояние животноводства, мясоперерабатывающие предприятия, ресурсный потенциал, производство мясной продукции.*

The indices of efficiency of using the resource potential of the regional meat production sub complex are analyzed. A range of directions for steady development and consequent increase of the efficiency of meat production is defined.

Key words: *meat production sub complex, the state of livestock production, meat processing enterprises, resource potential, meat production.*

УДК 631.11

ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В.М. КЕПКО, кандидат економічних наук

Розглянуто чинники впливу на умови формування достатніх обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, значення їх застосування для досягнення високих результатів у господарській діяльності в ПП «Радівське». Обґрунтовано висновки стосовно ефективного функціонування виробництва.

У нових умовах функціонування аграрного сектору економіки України особливої актуальності набуває визначення й економічне обґрунтування напрямів ефективного господарювання у кожному окремо

взятому підприємстві. Забезпечення динамічного розвитку виробництва в підприємстві, підвищення ефективності виробництва значною мірою залежить від уміння застосування економічних методів управління, серед яких найважливіше місце займає впровадження внутрішніх економічних механізмів, спрямованих на формування умов самоокупності структурних підрозділів на основі широкого застосування внутрішньогосподарських товарно-грошових відносин [1, 3, 4].

Методика досліджень. В основу досліджень покладено методи статистичного спостереження та економічного аналізу.

Дослідження соціально-економічного розвитку аграрних підприємств є надзвичайно широким і багатограним процесом, який охоплює вивчення численних питань, пов'язаних із його складовим. Тому вважаємо за необхідне дослідити основні засади ефективного господарювання окремо взятих сільськогосподарських підприємств. Об'єктом дослідження є ПП «Радівське» Калинівського району Вінницької області. Метою статті є аналіз основних чинників соціально-економічного розвитку досліджуваного підприємства, його результатів діяльності.

Результати досліджень. Обсяги виробництва сільськогосподарської продукції та сировини завжди розглядається як узагальнюючий результат господарської діяльності підприємства.

Підвищення ефективності господарювання в ПП «Радівське» відбулося за рахунок збільшення обсягів виробництва прибуткової продукції (табл. 1).

1. Виробництво основних видів продукції в ПП «Радівське» Калинівського району Вінницької області

Продукція	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Зернові всього	35990	53708	33668	68147	59511	45596	56556	66529
Цукрові бураки	110348	108678	131044	143277	131820	138728	128059	99470
Молоко	17668	18315	19676	20192	21333	22513	24121	23361
М'ясо ВРХ	1593	1375	1424	1733	1883	1977	1971	1841
М'ясо свиней	472	798	824	718	682	628	1109	642

Важливим показником, що формує ефективність господарської діяльності, є врожайність польових культур і продуктивність тварин (табл. 2).

Як свідчить аналіз даних таблиці 2, в ПП «Радівське» урожайність сільськогосподарських культур має чітку тенденцію до підвищення. Секрет такої високої продуктивності галузі рослинництва полягає в тому, що підприємство має високий рівень культури землеробства, постійно впроваджує нові ресурсозберігаючі технології, нові сорти та гібриди, постійно працює над вдосконаленням організації праці та формує соціально-економічний механізм її мотивації.

2. Динаміка урожайності та продуктивності тварин

Продукція	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Зернові культури, ц/га	48,3	69,0	38,3	76,7	70,5	48,2	51,8	75,4
у т.ч. озима пшениця	48,3	73,8	43,6	90,2	79,5	50,1	70,5	75,1
гречка	20,1	23,5	15,1	20,2	15,5	25,5	16	33,1
Цукрові буряки	471,6	472,5	504	551,1	507	533,6	533,6	397,9
Надій на фуражну корову, кг	5048	5233	5621	6240	6387	6640	6992	6723
Середньодобовий приріст ВРХ, г	630	589	530	710	716	705	798	799
Середньодобовий приріст свиней, г	339	310	330	402	420	324	339	408

Значно підвищилася у господарстві продуктивність тварин. Лише надій на одну фуражну корову зріс з 5048 кг у 2001 р. до 6723 кг у 2008 р. й мав найвищий показник у 2007 р. — 6992 кг, яка пояснюється передусім селекційною роботою, що проводилася у стаді, та повноцінністю раціонів годівлі тварин.

Порівнюючи показники досліджуваного підприємства з усередненими показниками Калинівського району Вінницької області, можна стверджувати, що воно є одним із високоефективних підприємств як району, так і області в цілому.

Таким чином, ПП «Радівське» економічно стійке підприємство, яке здатне зберегти свою рівновагу, незважаючи на вплив зовнішніх факторів. Завдяки вмілій організації праці, впровадженню новітніх технологій, раціональному використанню техніки і робочої сили, виконанню вимог агротехніки всі галузі тут рентабельні. (табл. 3)

3. Рівень рентабельності виробництва основних видів сільськогосподарської продукції в ПП «Радівське»

Продукція	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Зернові	124,1	50	104,6	119	53	24,8	79,9	72,8
Цукрові буряки	75	119	104	104,1	96,8	102	58,3	88,4
Молоко	108,1	105	116,5	125,4	119	114,2	73,6	75,1
М'ясо ВРХ	61,5	6	8,3	12,4	9,7	-4,3	5	1,5
М'ясо свиней	62,6	49	29,8	5,6	96,1	5,2	12,6	6,8
Рентабельність виробництва всього, %	87,6	50	54,4	67,4	47,9	38,6	29,4	32,4
в т.ч. рослинництва	97,5	64	96,4	109	65,8	48,2	72,1	72,4
тваринництва	77,7	54	43,8	61,7	69,6	20,0	13,6	39,3

Аналіз економічного стану ПП «Радівське» свідчить, що це високо розвинуте та економічно стабільне підприємство зерно-буякового напрямку з розвинутим тваринництвом. Визначення ефективності суспільного виробництва пов'язане з поняттям виробничого ефекту. Ефект (результат) виробництва на рівні підприємства визначається, як вважає більшість вчених «...в обсязі валової продукції, валового доходу (чистої продукції), чистого доходу і прибутку. Співвідношення розміру ефекту з витратами ресурсів суспільної праці відображається в рівні ефективності виробництва» [2].

При збільшенні вартості валової продукції в 2007 році в порівняльних цінах має місце зростання товарної продукції, прибутку як в абсолютних показниках, так і з розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь (табл. 4)

4. Економічна ефективність сільськогосподарського виробництва в ПП «Радівське» Калинівського району Вінницької області

Показник	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Валова продукція в співставних цінах 2005р., тис. грн.	8170	7840	7368	10563	9892
Товарна продукція в фактичних цінах реалізації, тис. грн.	8735	10386	9390,3	13195,3	15531,1
Вироблено на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.:					
Валової продукції	420	403	378	532	498
Товарної продукції	450	533	482	665	782
Прибутку	109	145	86,3	87,6	114
Валова продукція на 1 середньорічного працівника, грн.	24535	24810	24000	38000	34708
Середньомісячна оплата праці працівників, грн.	520	620	722	1064	1336
Питома вага оплати праці в структурі собівартості, %	35,1	32,3	31,6	34,1	35,6
Прибуток, тис. грн.	2113	2818	1681,8	1738,0	2254,6
в т.ч. рослинництва	1510	1005	1388	1934,6	1787,2
тваринництва	1258	1742	516,1	671,9	981,0

Високу ефективність господарської діяльності в ПП «Радівське» досягнуто в результаті удосконалення економічного механізму господарювання, високої організації праці й обов'язкового дотримання технології виробництва.

Ефективному веденню виробництва сприяє також систематичне підвищення професійного та кваліфікаційного рівня працівників за допомогою навчальної підготовки та перепідготовки кадрів; мотивація до підвищення результативності виконуваної роботи шляхом додаткових виплат, премій, підвищення заробітної плати; оздоровлення працівників у санітарно-курортних профілактичних закладах.

Важливим аспектом організації виробництва в ПП «Радівське» є його участь у розвитку сільських територій. Сучасна Радівка нагадує агромісто майбутнього. Поміж буйної зелені садів і скверів — чепурні котеджі, адміністративний будинок, спортивний комплекс, гуртожиток, загальноосвітня школа I–III ступенів, дитячий садок на 90 місць, торговий центр, побутовий комбінат, церква. Село і всі виробничі та адміністративні будівлі повістю газифіковано, дороги на вулицях всі асфальтовані.

Велика увага в Радівці приділяється підростаючому поколінню. За рахунок підприємства утримується дитячий садок, їдальня, спортивний комплекс, будинок культури. Турботою охоплена й школа, харчування дітей у якій теж взято на баланс господарства. А це — понад 200 учнів.

Добре налагоджена в селі медична служба. На охороні здоров'я радівчан стоять досвідчені фахівці. Цілодобово чергує автомашина «Швидкої допомоги». За рахунок коштів підприємства навчається 16 чоловік у вищих навчальних закладах, 10 у середніх спеціальних закладах.

У досліджуваному підприємстві створений фонд соціального розвитку, з якого лише допомога на дітей становить 16 тис. грн. на рік.

Висновок. Зважаючи на багатофункціональність ПП «Радівське», його можна віднести до тієї групи підприємств, які зберігають достатній потенціал, і можуть забезпечити своє майбутнє мобілізацією власних ресурсів. А це великі масиви родючих земель, збережене тваринництво, повний комплекс соціальної інфраструктури і, насамперед, людський потенціал, кваліфіковані кадри, професіоналізм і мудрість керівника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березін О. В. Ефективне функціонування сільського господарського виробництва // Економіка АПК. —2010. — №2. — с. 26 — 30
2. Макаренко П. М. Підходи до оцінки репутації підприємства // Економіка АПК. —2010. — №3. — с. 68 — 72
3. Сулима М. І. Економічна ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах // Економіка АПК. —2009. — №2. — с. 88 — 91
4. Юрчишин В. В. Стратегічні аспекти розвитку аграрних відносин / В. Юрчишин // Організаційно — економічні проблеми розвитку АПК: У 4 ч. — Ч. 1. — К.:ІАЕ УААН, 2001. — С. 22.

Одержано 31.04.10

В результате проведенного исследования было выявлено основные факторы эффективного ведения производства. Обоснованы выводы относительно влияния на условия формирования достаточных объемов производства сельскохозяйственной продукции.

Ключевые слова: аграрный сектор, формы хозяйствования, аспекты, методы управления, эффективность, урожайность, растениеводство, животноводство, человеческий потенциал, рентабельность.

As a result of the conducted research the main factors of efficient production were identified. The conclusions referring the influence on the conditions of formation of sufficient amounts of agricultural produce are grounded.

Key words: *agrarian sector, forms of farming, aspects, methods of management, efficiency, crop capacity, crop production, livestock production, human potential, profitability.*

УДК 303.732.4:631.145 (406)

УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯННЯ АЛЬТМАНА З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Н.О КИРНАСІВСЬКА, магістрант
Д.В. ДЕРЕВ'ЯНКО, аспірант**

Запропоновано методичний підхід до аналізу економічної стійкості підприємства у кризових умовах, який заснований на використанні моделей, що характеризують ознаки можливої втрати стійкого розвитку виробництва підприємства.

Головною ознакою ринкової економіки є її невизначеність, яка зумовлюється конкурентністю суб'єктів ринкових економічних відносин і періодичністю прояву криз. Успішність фінансово-господарської діяльності підприємств у цих умовах потребує забезпечення ними належної економічної стійкості. Саме вона виступає запорукою ефективності функціонування підприємств, яка генерується їх потенціалом.

Методика дослідження використана в статті полягає в застосування комплексного методу аналізу економічних показників і формуванні кластерної моделі оцінки економічної стійкості сільськогосподарських підприємств.

Незважаючи на високу актуальність проблеми економічної стійкості сільськогосподарських підприємств України, її теоретико-методологічні аспекти і практичний фінансово-економічний механізм оцінки та реалізації залишаються несистематизованими, фрагментарними, що витікає із неповної з'ясовності економічної природи цього явища. Згідно із літературними джерелами, зарубіжні і вітчизняні дослідники цієї проблеми вбачають її в такому забезпеченні підприємства виробничими ресурсами і такому їх цілеспрямованому використанні, при яких цей суб'єкт господарювання в умовах ринкової мінливості економічного середовища здатний вільно маневрувати своїми ресурсами, забезпечуючи не лише успішність поточного